

De Nieuwe Hollandse Waterlinie

Fort Maarsseveen

In de 16e eeuw ontdekten de Nederlanders dat je het water in het waterrijke Nederland kon gebruiken om jezelf te verdedigen. Tijdens de Nederlandse opstand (1568-1648) werden de Spaanse troepen tegengewerkt door gebieden rond steden onder water te zetten. Dat deed men door dijken door te steken en sluzen te openen.

Fort Maarsseveen

De Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW)

In 1672, toen Franse soldaten onverwacht Nederland binnenvielen, werd er een gebied van de Zuiderzee tot aan de Merwede onder water gezet. Deze verdedigingslinie hield stand en men besloot deze linie te onderhouden.

Zo'n waterlinie was een listig wapen. Je liet het land ongeveer 30-50 cm onderlopen. Dan was het te diep voor soldaten om er met paarden en kanonnen doorheen te trekken en te laag om erop te kunnen varen.

Vanaf 1815 werkte men aan een nieuwe verdedigingslinie, iets ten oosten van de oude linie. Die werd vanaf 1871 de Nieuwe Hollandse Waterlinie genoemd. Maarssen lag precies in dit gebied.

Wist je dat...

... de Nieuwe Hollandse Waterlinie 4 keer onder water is gezet. De laatste keer was in 1945.

... er op fort Maarsseveen ruimte was voor 94 soldaten.

... de bouw van fort Maarsseveen (in 1881) niet meer mocht kosten dan €43.970.

Niet alle gebieden in de Nieuwe Hollandse Waterlinie konden onder water worden gezet. Op die plekken werden forten gebouwd. Fort Maarsseveen was één van de laatste forten die in de waterlinie zijn gebouwd. Het is een gebouw met twee verdiepingen, bedekt met aarde en begroeiing. Je kon er alles: slapen, koken, eten en munitie opslaan. Het enige dat er niet was, was een wc. Daarvoor moest je naar buiten.

De fortwachter

Alleen als er oorlogsdreiging was, of tijdens oefeningen, waren er militairen aanwezig op het fort. In de tussentijd werd het fort bewaakt door een fortwachter. Die woonde in een huis naast het fort.

Verboden kringen

Vanaf het fort wilde je een goed uitzicht kunnen hebben op de omgeving. Dat betekende dat je rond het fort niet zomaar kon bouwen wat je wilde. Daarvoor waren strenge regels. In een kring van 300 meter rond het fort mocht je alleen maar houten gebouwen neerzetten, niet groter dan 40 m² en zonder kachel. Als er dan vijanden aankwamen, konden die gemakkelijk worden afgebroken of in brand gestoken.

Historisch onderzoek: opdrachten

Fort Maarsseveen

Lees eerst de teksten op het informatievel. Daarna beantwoord je de vragen. De eerste twee vragen kun je met elkaar doen, de laatste twee vragen beantwoord je voor jezelf.

1

De Nieuwe Hollandse Waterlinie beschermde slechts een deel van Nederland tegen aanvallers, namelijk Zuid-Holland, Noord-Holland en een stukje van Utrecht.

a. Kun jij bedenken waarom men vooral deze gebieden wilde beschermen? Je kunt meerdere antwoorden aankruisen. Leg je antwoord uit. Daar woonden...

☐ de rijkste mensen	☐ de machtigste mensen
☐ de meeste mensen	☐ iets anders, namelijk...
☐ de leukste mensen	

---

b. Welke gebieden in Nederland vind jij nu het belangrijkste en moeten volgens jou het beste worden beschermd? En waarom?

2

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is sinds 1945 niet meer in gebruik. Hoe is Nederland nu beschermd tegen aanvallers?

3

De Nieuwe Hollandse Waterlinie met al haar forten is Unesco Werelderfgoed. Dat betekent dat het wordt gezien als iets onvervangbaars, uniek en belangrijk voor de hele wereld om te behouden.

Wat vind jij? Moeten gebouwen die met oorlog te maken hebben zo lang mogelijk bewaard worden, of niet? Leg je antwoord uit.

- Ja
 Nee

4

Wie of wat verdient er in deze geschiedenis volgens jou een monument? Leg je antwoord uit.

☐ Fort Maarsseveen	☐ De fortwachter
☐ De bedenker van de Hollandse Waterlinie	☐ Iets of iemand anders
☐ De soldaten	
